

De smient in de westelijke Eempolders

Jan Mooij

Gemaal op de grens van de polder Oostermeent en de Eempolder-Noord

Paul Keuning

De smient is bij ons de talrijkste van de soorten eenden, die niet in de Eempolders broeden, maar wel in het winterhalfjaar aanwezig zijn. Het is overigens niet uit te sluiten dat er weleens een smient broedt. In 1982 was er een broedgeval bij de Stichtse Brug en ook nu zien we af en toe een smient in de lente of zomer. Het zou kunnen dat zo'n achterblijver ook echt broedt, maar waarschijnlijker is het dat we hier met smienten te maken hebben, die om een of andere reden niet in staat waren om met hun soortgenoten terug te vliegen naar de normale broedplaatsen in het noorden. In Nederland broedt de smient wel, maar in zulke lage aantallen dat hij zelfs de Rode Lijst voor broedvogels heeft gehaald.

Zoals figuur 1 laat zien zijn er van april tot september hoogstens kleine aantallen smienten aanwezig in de Eempolders. Opvallend is de grote variatie in aantallen in de winterperiode. Soms zijn er maar een paar pleisterende smienten, maar soms zijn het er ook vele honderden. Het is zeldzaam dat we meer dan duizend smienten bij één telling zien, maar het komt wel voor. Het record stamt uit 1996 met 7315 vogels. Dat was trouwens een jaar dat er meermalen grote aantallen gezien zijn. Zoals uit figuur 1 blijkt komt het vaker voor, dat er in een jaar meerdere tellingen zijn met veel smienten. Meestal zien we over het hele jaar genomen de grootste

aantallen in het telgebied Zuid, maar de echte uitschieters komen vooral in Noord voor. De aantallen in de Oostermeent zijn meestal veel kleiner.

Smienten zijn in onze polders graseters en als zodanig niet erg populair bij de boeren. Zij foerageren vooral gedurende de nacht. Overdag zitten de meeste smienten op brede wateren, in ons geval waarschijnlijk het Eemmeer. Daar kun je in de winter regelmatig groepen van vele duizenden smienten zien. De smienten die wij tellen zijn waarschijnlijk dus maar een fractie van de aantallen die in de Eempolders hun voedsel zoeken.

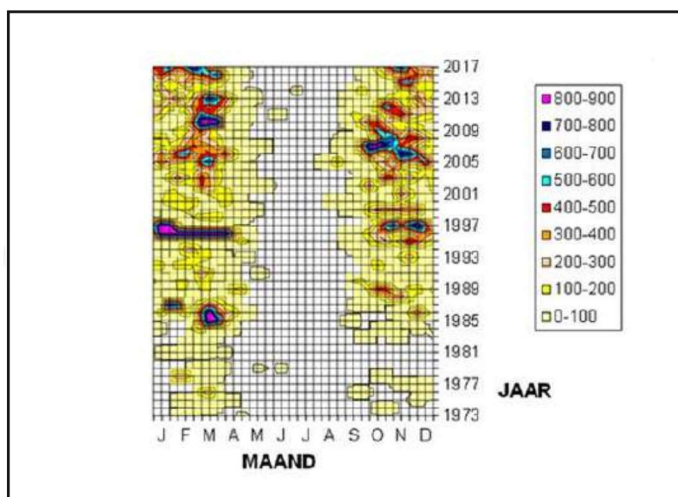
Uit figuur 2 blijkt dat we in de jaren tot 1985 heel weinig smienten zagen. Daarna kwamen er zo nu en dan wat grotere groepen. Opvallend is dat in die periode regelmatig flinke aantallen in de Oostermeent werden gezien, wat daarna niet meer is voorgekomen. Vanaf 2005 schommelen de aantallen sterk zonder dat er sprake is van een duidelijke toe- of afname. Tijdens watervogeltellingen bij de Stichtse Brug namen de aantallen op het water in de loop van de jaren zeventig van de vorige eeuw sterk toe, wat waarschijnlijk samenhangt met de inpoldering van Zuidelijk Flevoland. Opvallend is dat bij ons de toename pas halverwege de jaren tachtig begint. Het kan zijn dat de smienten bij de Stichtse Brug in het begin in het droogvallende Flevoland foerageerden

en toen dat minder geschikt werd uitweken naar de Eempolders.

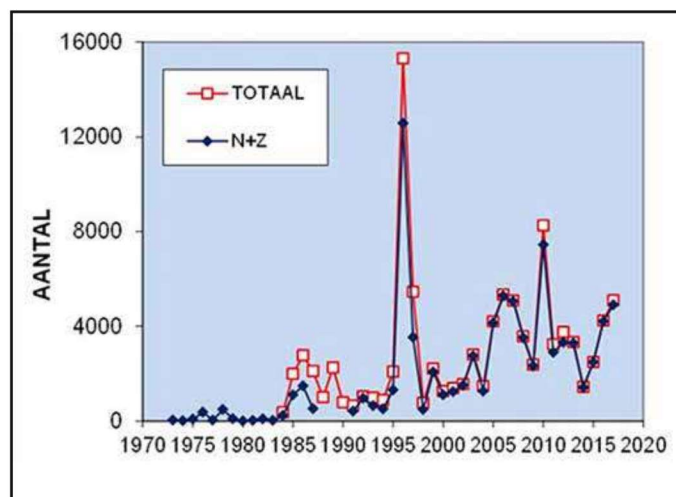
Landelijk lopen de aantallen bij de watervogeltelling van Sovon tot ongeveer het jaar 2000 op, om daarna weer langzaam af te nemen

Uit figuur 2 blijkt dat de presentie van de smient vanaf 1985 sterk toeneemt. Deze stijging gaat ongeveer door tot het jaar 2000. Het lijkt erop dat de smienten geleidelijk eerder aankwamen en ook later vertrokken. Na 2000 worden de variaties in de presentie vooral bepaald door de toevallige aanwezigheid van enkele exemplaren, die in de lente nog een tijd blijven hangen.

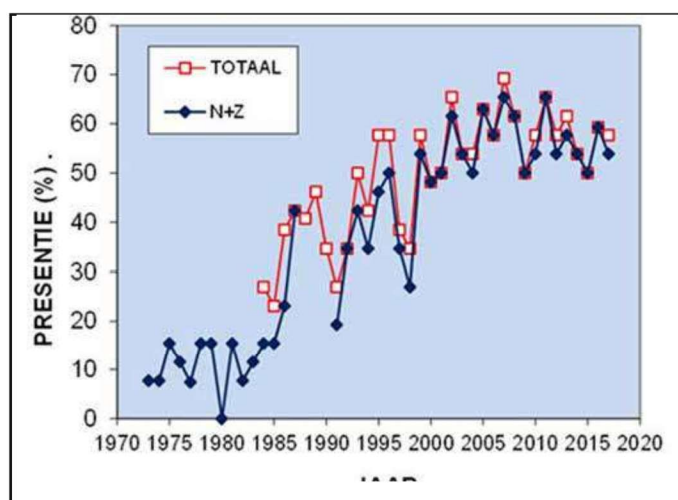
Als we naar de verdeling over het jaar kijken, zien we dat er tussen mei en eind september nauwelijks smienten worden waargenomen. Gemiddeld is het altijd zo geweest dat de grootste aantallen in februari of maart werden aangetroffen. Bij de landelijke watervogeltellingen ligt de piek al rond de jaarwisseling. Het blijkt dat smienten in het najaar vooral op kwelders langs de kust foerageren. Als daar de beschikbare zaden uitgeput raken zoeken ze voedsaam gras op in het binnenland. Dit verklaart waarom de aantallen hier in het begin van het jaar pieken. Het valt op dat de aantallen in het najaar relatief sterker gestegen zijn dan in het voorjaar.

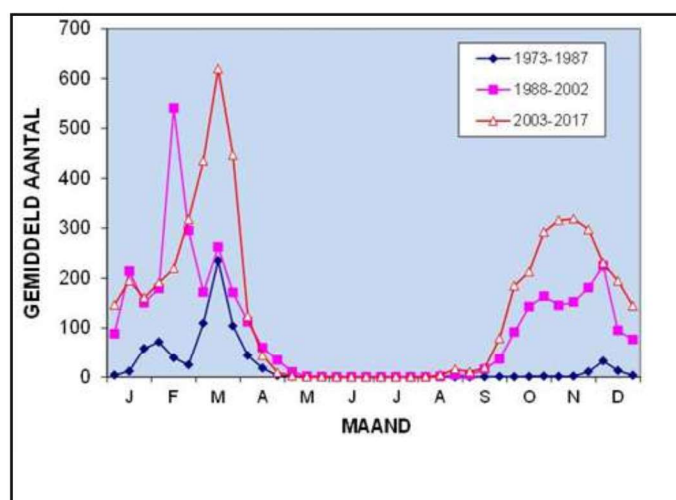
Figuur 1. Samenvatting van alle telresultaten voor de smient.

Figuur 2. Totaal aantal getelde smienten per jaar. De blauwe lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale aantallen.

Figuur 3 Presentie van de smient per jaar. De blauwe lijn geeft de presentie zonder de Oostermeent, de rode lijn de totale presentie

Figuur 4. Gemiddeld aantal smienten per decade voor drie periodes van vijftien jaar.

Literatuur

Jonkers, D.A., Kole, R.A. & Taapken, J., (red.), 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. VWG het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht

